

ERDEMI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVESZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI
HETILAP

TARTALOM:

Károlyi Mihály: Az amerikai prosperitás legendájának halála

Mándi Ilonka nyerte a Le Petit Parisiene ezévi díját

A nyilvános házak melegágyai voltak a fertőző betegségeknek és a leánykereskedelemnek

„Háztulajdonos és idejön hozzám szívart lopni“

Popoviciu pénzügyminiszter hazaérkeztéig fellüggerestették a lináncgárda tagjainak kinevezését stb. stb.

Arad, 1930
szeptember 1.

ARA 20 LEI.

XIX. évf.
26. sz.

Az amerikai prosperitás legendájának halála

Az „Erdélyi Élet” számára elmondotta
KÁROLYI MIHÁLY a magyar népköztársaság
első elnöke

A magyar köztársaság első elnökének amerikai utját a legnagyobb érdeklődés előzte meg és a magyar demokráciáért vívott heroikus küzdelmét az egész világ demokráciájának szeretete kíséri. Károlyi Mihály, a magyar dolgozók ideálja, akinek nevét a magyar parasztok és a magyar nincstelenség reménykedve áhitattal ejtik ki, kizárólag az Erdélyi Élet hasábjain számol be amerikai utjáról s az ottani magyarság helyzetéről. Károlyi Mihály szenzációs írását folytatásokban közöljük.

A gazdasági krízis természetesen legélesebb keleten; ahol az ipari gócpontok vannak. Amerikában sok az olyan város, mely két-három gyárból él. Ha ezek a gyárak becsuknak, meghal az egész város. A válság legerősebben az autóipart sújtotta. Ford 10.000 autó-

ról 3000-re volt kénytelen leszállítani termelését. Természetesen, ezeket a jelenségeket a felületes utazó nem fogja mindjárt észrevenni. A gazdagok luxusa még nagyon megvan. Eddig a nagy vagyonok még érintetlenek. A közép-vagyonok is még csak a két-három-négy év előtti óriási nyereségüket veszítették el. De a rákfene már ott van.

Rögtön szépít a világhírű
MARGIT crem dr. Földes és Hehs
cégtulajdonosok:
Hehs örökösök

A munkanélküliek azonban a nyomor minden segély hiányában hihetetlenül nagy.

Bizonyos iparágakban speciálisabbak a bajok. Így a filmiparban. A beszélő film folytán máról holnapra a legjobban fizetett színészek és színésznők vagy azért, mert nem tudták az angol nyelvet, vagy, mert nem volt hangjuk, keresztelnélkül maradtak. A beszélő film magának az amerikai filmnek is ártott, mert kisiklott Amerika kezéből a külföldi piac: a beszélő filmnek nincs meg az az internacionális jellege, mint a néma filmnek. Érdekes módon igyekeznek ezen Hollywoodban segíteni. Végig néztem ott egy filmfelvételt, melynél nem kevesebb, mint négy garnitúra színészei és színésznői tapsszóra ugrottak be ugyanabba a diszletbe és játszották az angol, francia, német és spanyol nyelven ugyanazt a darabot. A legnagyobb filmművész, a híres Charlie Chaplin is nagy válságban van. Hangja ugyan lenne a beszélő filmhez, de nem tudja, hogy vajjon nem ütné-e agyon saját, némajátékával teremtett komiko-tragikus alakját, ha megszólalna. A gordiusi csomót most úgy akarja megoldani egy darabjában, hogy ebben mindenki beszél, csak ő nem, aki egy süketnéma szerepét játsza. Természetesen az ilyen leleményes ötleteknek is meg van a maguk határa. Chaplinnel, aki valóságos sarmőr, nem egyszer késő éjjeli órákig eldiskurálgattam nagy villájában, ahol szinte remeteként él egyedül.

Hollywood különben potemkivárosaival szinte undorral töltött el. Ebben a nagy filmüzemben művészetet, műalkotást alig találni. Szomorú látni azt a prostitúciót, mellyel a legjobb írók és művészek dobják oda magukat a filmiparnak. Sok jobbsorsra érdemes magyar író és művészt találtam itt, köztük egy elismert legjobb rendezőt, Korda Sándort. A „kisértés” — óriási. Mert olyan havi, sőt heti fizetést kapnak itt az emberek, amit egész évi munkájukkal sem keresnek Európában. A híres svéd színésznő, Gréta Garbo heti 6—7000 dollárt keres. De hogy milyen nivótlan ez az egész mozi-konyha, arra elég egy jellemző példa. A stúdióban fizetéssel egy-egy öreg 70 éves mámit és nyolctíz éves gyereket alkalmaznak, akiknek próbaképpen előadják a darabokat. Ők a kritikusok. Ha ők nevetnek, a darab jó és mehet. Ellenkező esetben újra csinálják, míg ezek a kísérleti emberek, akik a publikum rezonanciáját képviselik, nincsenek megelégedve. A darabokat különben a legolcsóbb nemi ingerekre építik fel. A cselekmény, a művészet, mind másodrendű. Fő az, hogy a legprimitívebb ösztönök találjanak kielégítést. Egy másik kelléke az amerikai életből hiányzik. Minél giccsesebb egy darab, annál jobb. A finálék a holdvilággal és a szerelmi csókkal elmaradhatatlanok. Megcsömörlött kértem, hogy mutassanak végre egy szomoruan végződő darabot. Hogy ilyet is tudnak mutatni, meghívtak Remarque „Nyugaton minden csendes” filmjének bemutatójára. A filmnek csakugyan gyönyörű részletei vannak.

„Ennek nincs tragikus vége“ — mondtam előadás után. „Hogyan“ — válaszolták — „hisz minden hős meghal“. Mégis boldog végzésű darab — feleltem — „mert hisz akik benne meghalnak mind németek“. A rendező nevetett. Nekem eszembe jutott az az adoma, amit az egykori bécsi katonatisztekről meséltek, hogy ők azok, akik a vicceken kétszer nevetnek. Először, amikor meghallják, másodsor, amikor megértik. Az én rendezőm is kétszer nevetett.

Téves volna azt hinni, hogy csak a technika terén haladt Amerika. Igaz, hogy ezen a téren haladt a leggyorsabban. De a szellemi életben is nagy fellendülésnek indult. 25 évvel ezelőtt még Newyorkban sem lehetett színházba menni: annyira nivóttanok voltak a színházak. Ma a színházak terén Európa nem vetekedhetik Amerikával. Természetesen a pénzbőség is hozzájárul, hogy a diszletek sokkal tökéletesebbek, a kórus válogatottabb, de már maga az előadás sokkal ütemesebb, kevésbé pedáns. A rendező főleg azt kívánja a színészekről, hogy a darab szellemét adják vissza, még ha szövegét itt-ott nem is tartják be pontosan.

Meglepő, hogy milyen irógárdája fejlődött Amerikának rövid idő alatt. Az amerikai irodalom magát az angol írásmódot is megváltoztatta. Csattanósabbá, rövidebbé tette. Meglátászik a mozi erős befolyása úgy a színműirodalomban, mint a regényen. A témák is sokkal inkább belenyulnak a mai amerikai élet problémáiba. A francia XIX. század irányától, mely mindig a férj feleség és szerető témáját csépelte, teljesen eltérnek. Hogy az irodalom mennyire az életet adja, arra jellemző amit Henri Siegfried mondott nekem, amikor azt kérdeztem, hogy francia létére, hogy volt képes olyan elsőrendű könyvet írni Amerikáról. „Ugy“ — felelte „hogy elolvastam Lewis Sinclair Babbithját és „Main Street“-jét“. De nem csak Lewis Sinclair tudott egy-egy amerikai típust megteremteni, hanem Dreiser, Upton Sinclair, Michael Gold ritka biztonsággal rajzolták meg az amerikai élet különböző rétegeit. A mai európai irodalom nagyjai valahogyan nem tudják típusaikat oly karakterisztikusan visszaadni, mint az amerikaiak. Az igaz, hogy a feladat is nehezebb. A tagozottság nagyobb, az individualizmus erősebb, a variáció gazdagabb, minek folytán egységes típus megteremtése szinte lehetetlen: Európában ritkák a Thomas Mannok, Dreiser egyes írásait bátran össze lehet akár Zolával is hasonlítani.

A SIMAY uszoda és napfürdő

Nők és férfiak együtt. Nyitva mindennap d.u. 6—8-ig Uszás tanítás

Mándi Mann Ilonka nyerte a Le Petit Parisienne ezévi díját.

*Érdekes beszélgetés a Párisban élő aradi ujságíró-nővel.
Mándi Mann Ilonka előadása az ujságíró akadémián.*

Ketten beszélgetünk. Ott ülök a dohányzó asztal mellett szemben Mándi Mann Ilonkával a Párisban élő aradi magyar ujságíró-nővel. Az asztalon fényképek, albumok, könyvek, mind-mind beszédes dokumentumai egy világvárosban élő magyar ujságíró-nő agilis aktivitásának. Találomra felveszek egy könyvet. Kis formátumu francia kötet. Szerzője Chiope Páris rendőrfőnöke, akinek könyvei óriási sikert arattak és az utóbbi hónapokban hirtelen neve világmárka lett. Benne a szerző dedikációja: „Kollegiális barátsággal Mándi Mann Ilonkának“.

Ketten beszélgettünk: az ujságíró-nő és az ujságíró. És a kollegina nem tudja, hogy ebből az érdekes diskurzusból még riport lesz. Nem is gondolja, hogy ő, aki egymásután csinálja az érdekesnél érdekesebb interjúkat a világ leg-híresebb embereivel, ezalkalommal interjuválttá lesz.

* * *

Mándi Mann Ilonka az ismert és előkelő aradi uriaszony egész érdekes körülmények között lett ujságíró-nő. Egy szép napon összecsomagolt és elutazott Párisba az írók, ujságírók és művészek Szajnaparti Mekkájába, ahol beiratkozott az ujságíró főiskolára. Az akadémiának egyik legkitünőbb hallgatója lett rövidesen. Itt azután nagy szolgálatot tett neki nyelvtudása, mert a magyar nyelven kívül franciául, németül, angolul és olaszul beszél és ír. Kitüntetéssel végezte el az akadémiát, disszertációja, amit az erdélyi ujságírásról írt francia nyelven, általános feltűnést keltett. És ma állandóan Párisban él mint a Budapesti Hírlap és a Brassói Lapok munkatársa. A francia fővárosból egymásután küldi az érdekesnél érdekesebb, eleven tollal megírt, színes cikkeket. Mándi Mann Ilonkából rövid idő alatt vérbeli ujságíró, éleszemű, jó megfigyelő riportter lett.

* * *

Ketten beszélgettünk és diskurzus közben megkérdem tőle:

— Hallom, hogy Blen az ismert nevű ujságíró az ősszel Párisban egy másik ujságíró akadémiát szándékszik több kiváló publicista segítségével alapítani és úgy értesültem, hogy ennek a főiskolának maga lesz kedves kollegina a titkára.

— Erről még egyelőre korai beszélni — hangzott a válasz — még csak terv az egész, majd ha megvalósul, akkor részletesen beszámolok.

Általában mindenről és mindenkiről beszél. Legkevesebbet magáról. Sohasem tolja magát előtérbe és ha kérdezek is valamit, akkor a legszívesebben adós marad a válasszal. Nem szeret magáról beszélni.

Igyekszem a beszélgetés során elejtett szüveket rekonstruálni és ezekből megállapíthatom, hogy Mándi Mann Ilonkának igen szép sikerei voltak máris Párisban. Egy izléses és értékes plakett fekszik selyem tokban az asztalon előttem: a Le Petit Parisienne, az egyik legtekintélyesebb francia napilap díja. Ebben az évben Mándi Mann Ilonka nyerte francia nyelvű dolgozatával. Az ujságíró akadémián, ahol mindig a legkiválóbb ujságírók szoktak előadást tartani, Mándi Mann Ilonka is tartott ebben az évben egy felolvasást. Előadásának, — amelynek címe volt „Egy külföldi ujságíró egy napja Párisban“ — nagyon szép sikere volt. Mindezeket azonban nem ő mondja. Az emlékek, újságcikkek, fényképek beszélnek helyette.

* * *

Aradiak felől érdeklődöm.

— Ezekről igazán nem sokat tudok mondani — válaszolja Mándi Mann Ilonka — az én társaságom annyira internacionális, hogy csak igen ritkán látok aradiakat. Néhány diák mindössze, akivel találkoztam, de ezekről sem mondhatok semmit, hisz ők jóval hamarabb hazajöttek, mint én.

Mándi Mann Ilonka egyébként még három hétig marad Aradon és azután utazik vissza Párisba, ahol rohan az élet és ahol ujságot írni a legnagyobb élvezet — a legnagyobb gyönyörűség. Ahol az ujságíró tekintély, ahol a hatóságok előzékenyek, ahol nem hogy megnehezítik, hanem megkönnyítik a működését a sajtó munkásainak a hatóságok, ahol nincsenek kiskirályok. Hja messze van Arad Páristól. A távolság legalább kétszáz esztendő.

* * *

Ketten beszélgetünk, két ujságíró. És az egyik nem tudja, hogy ebből az érdekes diskurzusból még riport lesz. Remélem kedves kollegina, nem haragszik meg ezért reám.

Ferenczy György.

A nyilvános házak melegágyai voltak a fertőző betegségeknek és a leánykereskedelemnek

A veneriás betegségek 70 százaléka a bordélyházakból ered. Különösen az „előkelő” házak jelentettek nagy veszedelmet. Tilos a fürdőkben és zugszállókban a női „kiszolgálás”.

Az aradi bordélyháztulajdonosok eredménytelen intervenciója Bukarestben

Az „Erdélyi Élet” már több ízben foglalkozott az új egészségügyi törvénnyel, amelynek örvendetes rendelkezése, hogy a legrövidebb időn belül bezárják az összes bordélyházakat és végre egyszer, s mindenkorra eltűnnek a föld színéről ezek a sötét bűntanyák. Különösen nagy feltűnést keltett és az érdekeltek nagy konsternációval fogadták azt a hírt,

hogy Aradon nem várják be a törvény által végső határidőnek megállapított hat hónapot, hanem a legközelebbi hetekben, még szeptember folyamán bezárják a hatóságok ezeket a házakat. Ez a hír érthető riadalmat keltett az aradi emberhusmészárszék-tulajdonosok között és azonnal akcióba léptek, hogy mentsenek még azt, ami menthető. Bucurestiben is eljárta és megpróbálták mindent, hogy üzletük fenntartását továbbra is biztosítsák. Mindent megmozgattak, ami az ő szempontjukból érthető is, mert szeretnék továbbra is rabszolgasorsban tartani azokat a szerencsétlen páriákat, akiknek verejtékéből gyűjtötték össze vagyonukat. A bordélyház tulajdonosok deputációja azonban eredmény nélkül tért vissza a fővárosból. Bukarestben jól tudják az illetékesek, hogy úgy a közerkölcsnek, mint a közegészségnek legnagyobb ellenségei ezek az intézmények, amelyek már régen megérttek arra, hogy végleg elseperjék a föld színéről. Az új egészségügyi törvény már életbelépett, a végrehajtási utasítás pedig éppen most van munka alatt úgy, hogy hiába való volt minden intervenciós kísérlet.

A népjóléti minisztériumban évek óta foglalkoztak már ezzel a problémával és számtalan memorandum érkezett, amelyekben kérték, követelték ezeknek a bűntanyáknak a megszüntetését. Konkrét bizonyítékok fekszenek a minisztériumban, hogy a nyilvános házak a nemzetközi leánykereskedelemnek voltak gyűjtőtelepei és innen látták el élőáruval a legsötétebb Kelet és Délamerika bordélyházait. Valóságos szervezett társaság működött, amelynek tevékeny mozgatója volt az egyik aradi és a marosvásárhelyi bordélyház tulajdonosa is.

A másik veszedelem az volt, hogy ezek a nyilvános házak melegágyai voltak a veneriás betegségeknek. Már egyik számunkban közöltük *dr. Tesic* ismert aradi bőrgyógyásznak, a poliklinika szakorvosának nyilatkozatát, amelyben a kitűnő speciálista kijelentette, hogy „a megbetegedé-

seknek és a fertőzéseknek igen nagy része éppen ezekben a házakban történik. Ha egy szigorú és teljesen tudományos alapon álló kontrollt alkalmaztak volna, akkor nem lehetett volna fenntartani a bordélyházakat, mert a leányoknak állandóan több mint fele kórházban lett volna“. Már maga ez a kijelentés beszédes bizonyítéka annak, hogy micsoda veszélyt jelentettek az emberiségnek ezek a lokálok. Alkalmam volt beszélni egy ismert aradi szakorvossal, aki évek óta foglalkozik ezzel a problémával. Informátorom a következő érdekes kijelentést tette:

— Az embereknek nagy része abban a téves hitben élt, hogy a nyilvános házakban nincs kitéve a fertőzés lehetőségének. Arra hivatkoztak, hogy a leányok ott állandó orvosi felügyelet alatt állanak és így mindenki teljes biztonságban érezheti ott magát. Ez a tudat azután könnyelművé és felületessé tette az embereket, a legszükségesebb ovoin-tézkedések megtételét is elmulasztották. És mi volt az eredmény? A fertőzéseknek több mint 70 százaléka éppen a bordélyházakban történt. És érdekes, hogy az alsóbbrendű házakban aránylag kevesebb fertőzés fordult elő, a tisztaság is nagyobb volt itt, mint az „előkelő“ lokálokban. Így történt azután meg az, hogy a bordélyházban történt fertőzéseknek mintegy. 68—72 százaléka a legnagyobb házból eredt, míg a többi öt házból csak 28—32 százalék volt.

Ez a nyilatkozat is élénk bizonyítéka annak, hogy éppen ideje volt erélyes kézzel belenyulni ebbe a darázs-fészekbe és kioperálni a társadalmi testéből ezt a rákfenét. Nem lehet most már sokáig halogatni a törvény végrehajtását, mert a gyors közbelépéssel még kitudja hány szerencsétlen leányt mentenek meg a leánykereskedők karmai közül és kitudja hány férfi menekül meg a veneriás betegségtől.

A végrehajtás utasítása az új törvénynek a közeljövőben megjelenik és feltétlen megbízható helyről nyert értesüléseink szerint ennek megtörténte után Aradon azonnal végérvényesen lezárják ezeknek a bűntanyáknak vaskapuit.

Az új törvényt egyébként a legnagyobb körültekintéssel fogalmazták meg és annak szigorú paragrafusai alól nincs kibuvó. Hiába próbálkozott az egyik nyilvános ház azzal, hogy kibérelje az egyik fürdőt, gondolva, hogy ide telepíti át jól jövedelmező üzletét. A hatóságoknak a figyelme arra is kiterjed és nemcsak azonnal bezárják azokat a fürdőket, ahol tud figyelmes női kiszolgálás van, hanem annak vezetőjét is felelősségre vonják, mert a törvény az ilyen esetekben is fogházbüntetést ír elő. Hasonlóképpen megszűnnek a garni-szállók is, amiben bővelkedett Arad és eltűntetik az állomás környékén levő zugszállókból is a női kiszolgáló személyzetet. Az elv: ne csináljon senki másnak a testéből üzletet és azok a szerencsétlen prostituált lányok ne képezzenek alapot egyes lelketlen kufárok erkölcsötlen vagyonszerzéséhez.

Mucius Scaevola.

Inognak az üzletek, sorra pusztul minden, egyre szegényedik az ország de az adóbevételek emelkednek.

Az elmúlt napokban az ujságokból értesültem, hogy az ország lakossága ennek az évnek első felében több adót fizetett, mint az elmúlt esztendőnek, ugyanebben a szakában. Ebben az évben több adó folyt be az államkasszába, mint tavaly.

Ez így első pillantásra örömhír, mert hiszen ha több adót fizetnek, ebből több jövedelemre és erősebb gyarapodásra lehet következtetni. Tehát az egész ország pompásan érzi magát.

Sajnos ez a filozofálás egy huncut fapitykét sem ér abban a pillanatban, amikor az adóbevételeket szétszedik. Már az első mozdulatnál kitünik, hogy azok az adók, amelyek a lakosság életszínvonalának érverésével vannak összefüggésben, nem növekedtek, hanem csökkentek. Forgalmi, vigalmi, fényüzési-adó: ezek mind automatikusan emelkedő vagy csökkenő terhek, aszerint, amint emelkedik, vagy csökken a megélhetési lehetőség. Nos ezek az adók csökkentek. Az igazság tehát az, hogy a megélhetési lehetőségeknek is csökkenniök kellett.

Az adóbevételek tehát csak az adóbehajtási gépezet büszkélkedhetik, olyan kitünően funkcionált, hogy fel tudja gereblyézni az utolsó szál szalmát is.

És Bucureştiben még ezzel sincsenek megelégedve. Ujabb és újabb ukázzok érkeznek:

— Még egyet facsarni az adóprésen.

Ha minden elpusztul, azt sem bánják odafenn, csak folyon be az abnormis magasságra felszofolt adó. Bucureştiben kell a pénz.

Egy statisztikát szeretnék már látni, amely a gazda, kereskedő, iparos, hivatalnok és munkás jövedelmét mutatná ki. Ennyi volt a jövedelem: a múlt év első felében, ennyi ez év első felében. Ennyi volt a jövedelem, s ebből ennyi kereseti-, vagyon-, föld-, fogyasztási-, forgalmi-, jövedelmi-, stb. adót kellett leírni. Mennyi maradt ruházatra, élelemre, szórakozásra és kulturára. Hány százalékot kellett közterhekben, elviselni, gyakran még akkor is, amikor semmiféle jövedelem sem volt . . .

Azt hisszük ez egy igen elszomorító statisztika lenne. Ettől mindannyian megijednénk.

Csak az adóstatisztikával jönnek elő, mintha mutogatni akarnák, hogy csak egyetlenegy tényező van, amely ki tudja magát vonni az általános gazdasági helyzet törvénye alól, s ez az adóhivatal.

Hát e z z e l n i n c s m i t d i c s e k e d n i !

A korzó fényes kirakataival valamikor úgy ragyogott, mint a gyémántcollié a szépasszony fehér mellein. Ő hirdette forgalmával, életével, boltjaival az ide-oda áramló tömegeivel, hogy a városnak van mit tejbe aprítani.

Ma boru ül ezen az uccasoron. Olyan kereskedőcégek, amelyek évtizedeken keresztül a megalapozottság és a korrektség mintaképei voltak, alig tudnak megállni a maguk lábán. Az egyik jobban inog, a másik kevésbé. Nem azért, mintha letért volna a szoliditás utjáról, s azért sem, mintha az új idők szellemével nem tudna megbarátkozni. Ezek a kereskedők a gazdasági életnek ma is éppen olyan kitűnő katonái, mint régen voltak. Nemes ambíció fűti őket, elébe mennek a munkának, tele vannak ötlettel az ujitások nem riasztják meg. A rossz időkkel is keményen farkasszemet néztek, amikor a kereskedő fejét víz alá nyomni nagy politika számba ment. Egy ideig bírta.

Ez a nyomoruság azonban mindezek csak fokozodtak és még hozzá járványként terjed a „nem vásárolunk“ betegség. A nagy általános baj, mind jobban terjeszti ki fekete szárnyait. A gazdasági válság s nyomában az általános elszegényedés ráborul — ettől szenvednek az uccák.

Szabad-e ezt a processzust ölbetett kezekkel nézni?

Nem mindnyájunk érdeke-e, hogy a korzón ismét a friss élet rohanjon keresztül? Hiszen a korzó csak hőmérő. Ha ez a hőmérő rossz időt mutat, akkor az egész város, az egész ország didereg.

... éh ha a korzó kivirul, ez annyit tesz, hogy az ország is egészséges.

„Kérem a keresetet az ottani szokásoknak megfelelően felbélyegezni“

A perek befejezéseinek akadálya: eltűnnek az akták — Nem bírják az ügyvédek a horribilis bélyegköltségek előlegezéseit

Egy ismert aradi ügyvéd mutatta a közelmúltban az alábbi levelet:

Igen tisztelt Kolléga Ur!

Van szerencsém tisztelettel kérni, hogy a csatolt keresetet haladéktalanul benyújtani sziveskedjék a bíróságon. Mellékelve küldök bélyeget is, sziveskedjen abból a mellékelt keresetet az ottani szokásoknak megfelelően felbélyegezni.

Kollégialis tisztelettel

(Aláírás)

Ez a levél, amit egy vidéki ügyvéd küldött aradi kollégájának beszédes dokumentuma annak, hogy az új bélyegilleték törvényen senkisésem képes eligazodni. Annak zavaros

rendelkezései olyan zürzavart okoztak, hogy ma tulajdonképpen senkisé tudja, hogy hányadán áll azzal a bélyegilletéssel.

— Higyje el Szerkesztő Ur — mondotta az ügyvéd — ma tényleg az a helyzet, hogy mindenütt másképpen értelmezik, mindenütt másként magyarázzák, de biztosat senki sem tud. Nincs két bíróság, ahol egyformán bélyegeznék az iratokat. Ebből következik, hogy a más városban működő ügyvédek a levélhez mellékelik a bélyeget, amit körülbelül elegendőnek tartanak és kéri, hogy „szíveskedjen az ottani szokásnak megfelelően felbélyegezni“.

Ennek után elsősorban az ügyvédek, de közvetve végeredményben mégis a jogkereső közönség vallja a kárát.

A kolozsvári tábla például 50 banis bélyeghiány miatt érvénytelennek deklarálja a felebbezéseket, vagy felfolyamodásokat, nem törődve azzal, hogy emiatt az 50 bani miatt esetleg existenciák mennek tönkre, vagy milliós vagyonok semmisülnek meg.

Természetesen a bíróságokat nem lehet emiatt hibáztatni, mert az igazságszolgáltatás hivatása magaslatán állva folytatja működését és a bírák minden alkalommal a legjobb belátásuk szerint a törvény szellemében járnak el. A bélyegtörvény azonban annyira hézagossá, a végrehajtási utasításoknak olyan labirintusába jut mindenki, aki ezzel foglalkozik, hogy nem csoda, ha azt többféleképpen magyarázzák.

De nemcsak emiatt panaszkodnak az ügyvédek. Van egyéb baj is azzal a bélyegtörvénnyel. Az egyes taxák olyan horribilis magasak, olyan óriási befektetést igényel, hogy azt a mai nehéz gazdasági viszonyok között alig bírják már az ügyvédek fedezni. Az ügyvédeknek minden pénze, a legtöbbnek vagyona nagy része ezekben a taxákban fekszik és nem tudnak pénzükhöz hozzájutni. Hiába van ítélet a kezükben. A mai gazdasági viszonyok közepette nem tud senkisé fizetni és különben sem lehet a végletekig szorítani az alpereseket, mert akkor odavész a tőke és a költség is. A felperestől pedig a legnagyobb ritkaság az, hogy előleget lehessen kapni.

— Azért perelek, hogy megkapjam a pénzem — hangzik ilyenkor a válasz — nem pedig, hogy még újabb költséget csináljak magamnak. Hajtsa be az ügyvéd ur, akkor majd fizetek.

És az ügyvéd nem tehet mást: újabb bélyegköltséget kénytelen előlegezni. Pedig ezek a bélyegilletékek százakat és ezreket jelentenek.

Régen szállóige volt az a mondás, hogy mennél nagyobb a pénzügyi krízis, annál jobban megy az ügyvédeknek. Mennél több a csőd, kényszeregyezés, fizetésképtelenség, annál többet keres a fiskális. Mint majdnem minden régi okoskodás, ez is megdőlt, összeomlott. Az általános rossz gazdasági viszonyokat nagyon megérzi az ügyvédek társadalma is. Sőt mondhatni ők érzik a legjobban.

Ma már eljutottunk odáig, hogy alig perelnek a hitelezők. A peres eljárások évekig elhúzódnak és olyan befektetéseket igényelnek, hogy új pernél alig meri ezt valaki megreszkirozni. A kereskedő nem akar még ráfizetni künnlevőségeire. Ha az adóst megszorítják, beszünteti a fizetést és odavész az egész követelés. Ha nem perel, akkor még reménye van, hogy egyszer mégis csak megkapja a pénzét.

De még más panaszuk is van az ügyvédeknek. Hosszadalmas az eljárás, nehéz terminust kapni. Több esetben pedig előfordult, hogy eltűnt a doszárból egy-egy akta, átvételi elismervény. Ebben az évben két esetben meg is fogták a tetteseket, kik akták eltüntetésével akarták tovább huzni az ügyeket, ez azonban csak egy csöpp volt a tengerben.

Mindenki sir, mindenki panaszkodik és a legszomorubb az, hogy mindenkinek oka is van a panaszra. Még az ügyvéd sem kivétel.

(—enczy).

„Háztulajdonos és idejön hozzám szivart lopni“

Tettenérték az egyik aradi trafikban Elszaporodtak a mükereskedők, kik szakértelem hiányában nagy kárt okoznak a közönségnek

Az utóbbi napokban több panaszos levél érkezett az „Erdélyi Élet“ szerkesztősége címére. A levelek egybehangzóan amiatt panaszkodnak, hogy Aradon nagyon elszaporodtak az antikkereskedők. Egy-két üzlet kivételével, amelyek már régen itt vannak a piacon és vezetőiknek szakértelme és megbízhatósága minden vitán felül áll, ezek a gombamódra elszaporodott antik- és mükereskedők teljesen tájékozatlanok és így történt meg az egyik levél írójával, hogy antik butor helyett értéktelen utánzatot sóztak a nyakába.

„Teljes bizalommal fordultam a cég tulajdonosához — írja a levélíró — akiről feltételeztem, hogy ért a régiségekhez és az antik butorokhoz, ha ezzel foglalkozik. Csak később jöttem azután rá, hogy csunyán becsaptak és holmi értéktelen „bovli“t vásároltattak meg velem.“

A panaszos levél írója ezt figyelmébe ajánlja mindazoknak, kik műtárgyakat akarnak vásárolni és azt tanácsolja nekik, hogyha vásárolni akarnak, akkor csak a piacon ismert, szolid és kellő szakértelemmel rendelkező közvetítőt vegyenek igénybe.

Készséggel hozzuk nyilvánosságra ezeket a panaszokat annál is inkább, mert mi is elítéljük ebben a kereskedelemben a kontárokat, akik minden felkészültség és tapasztalat nélkül, talán akaratlanul is, de félrevezetik a vásárló közönséget, aminek azután egyesek súlyos károsodása a következménye.

Cigaretta-t vásárolni tértem be az egyik aradi trafikba. A tulajdonosnő észre sem vette érkezésemet, hanem magából kikelve magyarázott egy másik hölgynek:

— Hogy nem szégyeli magát — mondotta emelkedett hangon — gazdag uri ember létére ilyesmit csináljon. Kiszülne a szemem.

Kezdett érdekelni a diskurzus és az ajtóban csendesen hallgattam a trafikosné kifakadásait.

— Háztulajdonos és ide jön hozzám szivart lopni.

Alig mondta ki ezeket, észre vett engem és felém fordulva folytatta:

— Már régen gyanus volt nekem, hogy amikor az az ur vásárol szivart, mindig eltűnik néhány darab. Ma azután rajtacsíptem. Megfigyeltem amikor nagy szakértelemmel tapogatta és válogatta a szivarokat és a nagy válogatás közben két darabot a zsebébe csusztatott.

— De meg is mondtam neki a véleményemet. Gazdag ember, háztulajdonos és így akar engem megkárosítani.

— Zavarba is jött ám. Alig tudott szóhoz jutni. Motyogott valami pardont, fizetett és gyorsan távozott.

És amikor mindezeket egy szuszra elmondotta szemmel láthatólag megkönnyebbült. A bosszuság csak rövid ideig tartott, mert ahogy sem akarta megmondani, hogy ki volt trafikjának ez a kellemetlen vendége: a szivargyűjtő háztulajdonos.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Asztalos Sándor napilapot indít Temesváron

Uj napilap indul Temesváron. — *Asztalos Sándor* az erdélyi magyar ujságíró gárda egyik kitűnő tagja, aki a közelmúltban vált meg a *Temesvári Hírlap* szerkesztésétől, egy

délután megjelenő két lejes napilapot indít. Mi, akik ismerjük *Asztalos* kiváló kvalitásait, koncepcióját és felkészültségét, a legszebb jövőt jósoltunk az új lapalakulásnak, különösen ha figyelembe vesszük azt, hogy megfelelő tőke áll a háta mögött. *Asztalos*, aki igen tehetséges író, pompás tollu, bátorhangu publicista, vérbeli ujságíró, mint szerkesztő is az elsők között áll. Hosszu ideig állt a tradicionális multtal rendelkező *Temesvári Hírlap* szerkesztőségének élén és ezen idő alatt alkalma volt Erdély és Bánát közönségének megismerni az ő kivételes szerkesztői kvalitásait is. Az új lap szerkesztését a legjobb erőkből válogatta össze és *Asztalos* személyén kívül ez is garancia, hogy a romániai magyar sajtó egy kitűnő organummal lesz gazdagabb.

Borovszky Oszkár,

az aradi színház volt bonvivánja cigányprimás lett és Biharban jár faluról-falura.

Nem is olyan régen még ünnepelt bonvivan volt. Asszonyok bomlottak érte kis bakfisok róla álmodoztak és szerelmes levelet küldözgettek neki. Fess, daliás, szép szál ember volt. Ugy feszült rajta a frakk, mintha ráöntötték volna. Sikert sikerre aratott. Szép jövedelme volt elegánsan öltözködött. Szeretett és szerettek. Mindene megvolt és a legjobb karrier előtt állott. Szép hangja, kellemes egyénisége, megnyerő megjelenése mellett — ami operett színészeknél, különösen bonvivanoknál igen ritka — kitűnő színész volt. Vérbeli művész, akinek néhány alakítása felejthetetlen marad előttem. Ez volt egykor Borovszky Oszkár.

Amikor Aradra került, már sokat veszített ezekből a jótulajdonságokból. Már akkor feltartóztatlanul ment a lejtőn lefelé. Már akkor éreztük, láttuk, hogy derékba tört egy magasba ivelő karrier.

És mindezt nem akarta más, mint kizárólag az alkohol.

Mert szegény „Oszki baba” — ahogy barátai ezt a nagy darab embert becézték — akkor már megrögzött alkoholista volt. Heteken keresztül mondhatni sohasem volt józan. Mindig ivott és mindent összeivott. És mégis valami csodálatos ösztön élt benne: egy órával az előadás előtt még az öntudatlanságig részeg volt, az előadást azonban kifogástalanul végigjátszotta. A rivalda előtt ismét a régi Borovszky Oszkár volt, később ha a függöny legördült, ismét visszasett előadás előtti állapotba és éjfél után már valamelyik korcsma padlóján fetrengett. . . .

Már Aradon kezdtek mutatkozni a szomorú következmények. Kórbajba került és az orvosok már azon gondolkodtak, hogy Zsombolyára vagy Lugosra küldik zárt intézetbe. Az erős szervezet azonban mégis győzedelmeskedett és Borovszky jobban lett.

Aztán kisebb társulatoknál működött. A lejtőn azonban nincs megállás. Néhány hónappal ezelőtt szomorú hírt hallottam róla. Vidéki színészek mesélték, hogy hetek óta Sepsziszentgyörgyön súlyos betegen fekszik a közkórházban.

Most újabb hírt hallottam az egykori aradi bonvivanról: a kórházban kissé összeszedte magát, néhány facér cigányból bandát alakított és most Biharban faluról-falura jár ő áll a banda élén, ő a primás és közben magyar nótákat énekel. Szegény Borovszky Oszkár az egykor ünnepelt bonvivan, ma faluzó cigánybanda primása és kis korcsmákban énekel a mindennapi száraz kenyérért.

. . . és mindezt az alkohol tette.

Caliban.

Aradi uriasszony lett Govora Szépségkirálynője

A táncversenyét is Ninette Liiceanu nyerte.

Románia egyik leghíresebb és leglátogatottabb fürdőhelye Govora — Călimanești. Nagyszebenen túl a Kárpátok regáti oldalán festői tájak közepette fekszik ez a fürdőtelep, amit különös előszeretettel neveznek Román-Svájcnak. A legelőkelőbb közönség keresi fel évről-évre ezt a fürdőtelepet, amelyik bármelyik nyugati luxus fürdővel felveszi a versenyt. Ebben az évben is a fürdővendégek tömegesen töltötték ott a nyarat és különösen nagyon sok szép nő üdült ebben a szezonban Govorán. És a sok asszony és leány közül egy aradi uriasszony vitte el a pálmát: Ninette Liiceanu iett az idei szépségkirálynő és ugyancsak ő lett a táncverseny győztese is. Mindkét verseny pompás külsőségek között folyt le és a zsüri határozatának kihirdetése után a fürdő közönsége őszinte, meleg ünneplésben részesítette Govora aradi szépségkirálynőjét és a táncverseny győztesét: Ninette Liiceanut. A diadalt még érdekesebbé teszi az a körülmény, hogy mindkét verseny igen népes volt és nagyon sok jelölt küzdött az elsőségért.

Ninette Liiceanu asszonyt jól ismeri Arad közönsége. A szépséges uriasszony Liiceanu volt aradi rendőrprefektusnak a leánya és egy aradi ügyvédnek volt a felesége. A hangverseny pódiumon is igen sok sikert aratott és legutóbb májusban tartott önálló hangversenye alkalmával az aradi és a bucaresti sajtó a legteljesebb elismerés hangján emlékezett meg a szép hangu énekesnőről, aki előtt még a legszebb jövő áll. Ninette Liiceanu jelenleg *Fetter* Irénnek az ismert aradi énektanárnőnek és koncerténekesnőnek a tanítványa, ősszel azonban külföldre utazik és Olaszországban fogja tanulmányait befejezni. A kitűnő énekesnőt néhány hónappal ezelőtt az egyik párisi filmvállalat hangosfilmre akarta szerződtetni és havi 10.000 frank fizetést ajánlott fel. A művésznő azonban az ajánlatot visszautasította, mert nem akarja abbahagyni tanulmányait, Olaszországban olasz mesterkezeknél folytatja a megkezdett munkát. A cluji Román Opera is meghívta próbaéneklésre Ninette Liiceanut, aki azonban úgy döntött, hogy ezt a megtisztelő ajánlatot is csak olaszországi tanulmányai befejezése után fogadja el.

Ninette Liiceanu Govora aradi szépségkirálynője az ősszel tehát bucsut mond Aradnak és városunkból indul el a siker felé. (—enczy.)

Olvassa és terjessze az **Erdélyi Életet**

Az aradi kereskedők memorandumban tiltakoznak a selyemcsempészek és a velük összeköttetésben álló kereskedők garázdálkodása ellen.

Néhány aradi kereskedő, miként értesülünk, igen érdekes beadvánnyal készül fordulni az aradi Kereskedelmi és Iparkamara vezetőségéhez. A panaszra a selyemcsempészek féktelen garázdálkodása szolgáltatott okot, mert ezek és a velük összeköttetésben álló kereskedők a tisztességes kereskedelmet létalapjában támadták meg. Az „Erdélyi Élet“ ezeknek működését már a multban egy szenzációs cikksorozatban leplezte le, amikor a tisztességes kereskedelem védelme érdekében foglaltunk állást. Cikksorozatunk nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a kereskedők felismerhették a helyzet veszedelmét és most már kénytelenek voltak rászánni magukat arra, hogy a legerélyesebb eszközökkel lépjenek fel azok ellen, akik tisztességes és becsületes megteremtett existenciájukra törtek.

Mint köztudomásu a külföldi selyemárura olyan magas vámot állapítottak meg, hogy ez lényegesen megdrágítja az árut. A hihetetlenül magas vám és a könnyű meggazdagodás vágya azután a csempészeknek egész hadseregét mozgósította és ezek a hivatásos csempészek a legráfínáltabb módon és körülméyek között nagy mennyiségű csempészárúval árasztották el az országot. Hiábavaló volt minden erélyes intézkedés, a csempészek a legtöbb esetben kijátszották a hatóságokat és újabb árukat siboltak át a határon. Több kereskedő, akiket nem rettent vissza a vállalkozás veszedelme és az, hogy sulyosan elítélendő konkurrenciát csinálnak a tisztességes kereskedőknek, akiket nem tart vissza a kollegiálitás becsületérzete, beilleszkedve a mai kor mentalitásába, nagy mennyiségben hozzák forgalomba ezeket a nem legális uton szerzett árukat, amelynek csempészésével a kétes existenciáknak egész tömege foglalkozik.

Az aradi kereskedők beadványát minden bizonnyal a kamara feljelentése fogja követni, amelynek vezetősége az abban foglaltakat az illetékes hatóságok tudomására fogja hozni és kérni fogja, hogy a legerélyesebb és mindenre körültekintő vizsgálatot vezessék be a selyemcsempészek leleplezése és a csempészés megakadályozása érdekében. Le fogják leplezni azokat a kereskedőket, akik összeköttetésben állanak a csempészekkel és az illegitim uton szerzett csempészett selyemáru forgalombahozatalával meggazdagodnak és ezáltal nemcsak tisztességtelen haszonhoz jutnak, hanem azokat a becsületes és korrekt kereskedőket is diszkreditálják a közönség előtt, akik legális uton szerzik be selyemkészleteiket, akik megfizetik a horribilis vámokat és ha csak a leg-

minimálisabb polgári hasznot is számítják az áruhoz, akkor sem képesek abban az árban árusítani, mint ezek az orgazdák, kik a csempészekről közvetlenül szerzik be árujukat és elkerülik azt, hogy vámot fizessenek. Meg vagyunk győződve arról, hogy a beadványnak meg lesz a várt eredménye és a hatóságok minden eszközzel oda fognak hatni, hogy megakadályozzák ezeknek a bünszövetkezeteknek munkáját, kiknek működése következtében nemcsak a becsületes kereskedelem károsodik, hanem maga az állam is nagy bevételtől esik el.

Diszonáns hangok a strandkirálynő választáson

Strandszépségverseny volt az elmúlt héten Aradon. Az „Aradi Közlöny“ rendezte a marosparti strandon. Hetekig tartó szavazólapokkal vívott csata után felvonultak vasárnap délelőtt az augusztusi napfényben a szépségkirálynő-jelöltek. A verseny véget ért, a zsüri kiválasztotta a győzteseket, kik ér-

tékes ajándékokat kaptak.

Nem is itt volt a baj. A szépen megrendezett szépségkirálynő-választást diszonáns hangok zavarták meg. A közönség nem volt fegyelmezett és eléggé el nem ítélhető módon viselkedett. Pedig végeredményben miről is volt itten szó? Semmi másról, mint egy ártatlan játékról, ami szokássá vált az egész világon. Mindenütt elterjedt, amit legjobban bizonyít az, hogy mindenütt volt érdeklődés az ilyen választások iránt. Az aradi választáson is mindenki részt vehetett, aki szavazatot kapott.

Ki kell mondani azt, hogy ez alkalommal nagyon is izléstelenül viselkedett a közönség és több alkalommal hangozott ki a kifejezést nemtetszésének. Néhány jelölt ellen volt egyeseknek kifogása. Nem vették figyelembe, hogy többé-kevésbé urilányokról és urinőkről volt szó és egy komoly urakból álló zsüri volt hivatva eldönteni, ki vigye el a pálmát. És az csak természetes, hogy ezek nem úgy kezelték, mintha agrárreformot tárgyaltak volna.

Valószínűleg, hogy olyan hölgyek részéről hangzottak el a különböző megjegyzések és véleménynyilvánítások, akik csak a kerítésen kívül figyelhették a verseny lefolyását.

Az „Aradi Közlöny“ szerkesztősége dicséretes agitálással feküdt bele a verseny rendezésébe. Mindent elkövettek annak sikeréért, súlyos áldozatokat hoztak, amikor annyi értékes díjat tüztek ki a nyerteseknek, hogy azután ilyen diszonáns hangok keveredtek közbe, arról senkisémet tehet, legkevésbé a rendezők.

Egy aradi cukrászleányt az édes testvére akarta a leánykereskedők hálójába keríteni

*Az utolsó pillanatban az állomáson akadályozta meg
édesanyjuk a „leányvásárt.”*

A ma szomorúan züllött erkölceit semmi sem jellemzi jobban, mint az a külvárosi tragédia, amelynek utolsó felvonása az aradi állomáson játszódott le. Egy aradi cukrász-tanonc-leány volt a főszereplője ennek a kór-történetnek, akit édes testvére akart néhány ezer lejért áruba bocsájtani és odadobni a balkáni leánykereskedők prédájának. Nevezzük Gizikének ezt a szegény szerencsétlen leányt (a név nem is fontos ebben az esetben) akinek édes anyja szegény proletársz-szony, nincstelen robotosa az életnek, aki nehéz vérértékes, de becsületes munkával kereste meg mindig kenyerét és igyekezett gyermekeiből embert faragni. A legnagyobb leánya azonban a züllés útjára tévedt és fiatal korában már áruba bocsájtotta testét. Az anya, aki nélkülözések között élte le eddig életét és hátralevő napjait ha szegényen is, de becsü-letben akarta leélni amikor értesült arról, hogy leánya az egyik nyilvános ház szalonjába súlyodt le, kitagadta züllött gyermekét. A leány azonban ezzel vajmi keveset törődött és továbbra is odadobta testét, hogy ugyanakkor a bordélyház tulajdonosa tovább gyarapítsa vagyonát.

A másik leány — Gizike szorgalmas törekvő gyer-mek volt, akit anyja az egyik aradi cukrászhoz adott be tanoncuknak. Főnöke rövidesen megszerette a munkás, szolid fiatal leányt, aki meglepő ügyességgel sajátította el a cuk-rásművészet valamennyi tudnivalóit. Két esztendőn keresz-tül törekvő, szorgalmas tanuló volt mindaddig, amíg valahogy össze nem került nővéreivel, aki éppen abban az időben ke-rült ki a kórházból. A súlyos betegség és a könnyelmű élet nagyon megviselték az egyébként fiatal leányt és ez volt az oka annak, hogy még a bordélyházba sem fogadták vissza, ott sem kellett. A leány ekkor gondolt egyet és hogy pénzt szerezzen, elhatározta, hogy eladja tulajdon testvérét. A fiatal cukrászleánynak heteken keresztül teledbeszélte a fejét és csábító képét festette az éjszaka vidám életének, könnyű és gondtalan megélhetésének. A fiatal leányt, aki kora reggel-től késő estig dolgozott a cukrász-műhelyben nem volt nehéz leszedni a lábáról és amikor nővére előadta, hogy Galacban egy kitűnő elhelyezkedést tud részére biztosítani (Galac a központja a balkáni leánykereskedelemnek és innen expor-tálják külföldre a szerencsétlen, félrevezetett leányokat) a kis cukrászleány is elhatározta, hogy szerencsét próbál az új pályán. Megszédítette nővére selyem kompléja. Ő is fé-

nyes ruhákra vágott, amit az egyszerű kis vászonköntössel remélt felcserélni.

A „jó testvér“ megváltotta a vasuti jegyet is Galacig, és megállapodtak abban, hogy a kis cukrászleány a délutáni vonattal utazik. Szerencsére azonban mindig csak terv maradt, mert annak végrehajtását a véletlen az utolsó pillanatban megakadályozta.

A cukrászműhelyben dolgozó inasoknak, kik jól ismerték a züllött nővért, feltűnt, hogy a leány gyakran látogatja meg hugát és künn az udvaron hosszasan titokzatos tárgyalásokat folytatnak. Állandó megfigyelés alatt tartották a leányt és egy szép napon észrevették, hogy a kis cukrászleány kiadta ruháit nővéreinek. Azonnal értesítették arról a szegény anyát, aki kétségbeesetten értesült arról, hogy a züllött leány befolyása alá kerítette fiatalabb testvérét. Amikor pedig a kis cukrászleány el akart szökni munkaadó gazdájától, utána ment az egyik inas és megfigyelte, hogy Galacba váltanak jegyet. Értesítették eről is a Gizike anyját, akinek sikerült az állomáson elcsipni leányát, aki már elkeseredett a vonatban. Az anya a rendőrség közbelépésével megakadályozta azt, hogy a leány elutazhasson és a cukrászleány sirva mondta el, hogy nővére rábeszélésére Galacba akart utazni, hogy ott uri életet éljen. Megállapítást nyert, hogy testvére leánykereskedőknek akarta eladni a kis cukrászleányt. A terv azonban nem sikerült. A lelketlen nővér ellen megindult az eljárás, a kis Gizike pedig visszament a habosrólik és dobostorták mellé és azóta szorgalmasabb mint valaha. Becsületesen dolgozik és nemsokára felszabadul.

— *y—gy.*

K. Vass Anna az amnesztiát várja és naponta fürdik a fogságban

Országos szenzációt keltett ez év januárjában, hogy az aradi rendőrség kémkedés gyanúja miatt őrizetbe vette K. Vass Anna ismert aradi uriaszonyt. A vizsgálat heteken keresztül folyt, amelynek során megállapítást nyert, hogy az uriaszony egy külföldi állam szolgálatába állott, több jelentést küldött és ezért pénzt kapott. A temesvári tábla néhány nappal ezelőtt leszállította K. Vass Anna 2 évi büntetését egy évre.

A fogház levegője teljesen megtörte az exaltált uriaszonyt, aki nem gondolt arra, hogy meggondolatlanságának ilyen súlyos következménye lesz. Ma már rideg cellájának szomorú magányában lassan beletörődött helyzetébe. Károly király hazatérte óta állandóan hangoztatja:

— Meglátják Ófelsége amnesztiát fog adni nekem.

Most mindenkitől állandóan aziránt érdeklődik, hogy mit irnak az ujságok a készülő amnesztia törvényről és hogy mikor lesz a koronázás. A napokban megtudta, hogy tavasz elején koronázzák meg Károly királyt. K. Vass Annának ekkor kipirult az arca, szemei fényesek lettek és felsóhajtott:

— Akkor tavaszra szabad leszek. Amnesztiát fogok kapni.

K. Vass Anna egyébként cellájában igen csendesen viselkedik. A fogság hosszú napjait tulnyomórészt olvasással tölti. Reggel és ebéd után egy-egy órát sétál a fogház udvarán és mindennap megfürdik a marosparti Szanatórium fürdőszobájában.

... és közben szabadulásról álmodozik, az amnesztiát várja.

Ez tartja benne a reményt.

300 lejt fizettek rá a bánáti zarándokok a budapesti társasutazásra

*Amikor a temesvári impresszárió társasutazást rendez —
A budapesti Szent Imre ünnepek mint aradi és temesvári business.*

A budapesti Szent Imre ünnepek BCefolytak. Régen látott pompa, ibény, Clünneplés színhelye volt a magyar főváros és a külföldi zarándokok és vendégek végláthatatlan ezrei lepték el Budapestet. A pályaudvarokra befutó vonatok valósággal öntötték az utasokat és évek óta nem volt ilyen idegenforgalom a magyar fővárosban. A kormány mindenféle kedvezményekkel igyekezett lehetővé tenni, hogy mennél

többen menjenek el a nagy ünnepekre.

Ezt a kitünő konjunkturát igyekeztek egyes üzletberek saját hasznukra mennél jobban kihasználni és így született meg a „bánáti-zarándoklat“-nak nevezett business. Hangzatos hírek jelentek meg a lapokban:

„Ritka alkalom kedvezményes budapesti utazásra, igen előnyös feltételek mellett kollektív utlevéllel stb.“

Az utazás költségeit az élelmes temesvári vállalkozó (mint színészek, művészek és artisták impresszáriója tette hírhedtté) fejenként 1000 lejtben állapította meg. Később ezt úgy magyarázta, hogy a magyar határtól 1000 lej, Aradtól a román határig és vissza még külön 200 lej fizetendő.

Az első napokban tényleg tömegesen jelentkeztek a zarándokok és 172-en jegyeztették elő magukat. Később azonban a legnagyobb részük rájött arra, hogy ténylegesen ráfizetnek az utazásra, ha kényelmesnek és kellemesnek csöppet sem mondható társasutazást választják és végül

Aradról 33, a megyéből 22, összesen 55 zarándok indult utnak.

De lássuk csak, hol itt az üzlet?

A gyorsvonat III. osztályu jegy ára Aradtól a határig 220 lej. Ha azonban 20 személynél több tagu társaság kéri a társasutazásoknak kijáró 33 százalékos engedményt, amit szó nélkül (nincs szükség impresszárióra) megad a CFR, akkor a jegy oda vissza 154 lejbe kerül.

A magyar határtól Budapestig a gyorsvonat III. osztályu rendes jegy 16.60 pengő, illetve 498 lej. Tekintettel arra, hogy a MÁV 50% engedményt biztosított bárkinek a Szent Imre ünnepek alkalmával, az oda megváltott jegy visszafelé érvényes.

Az igazolvány ára 190 lej.

... és ezzel készen volnánk a költségekkel. Azaz pardon. Valamit elfelejtettem: mint nagy kedvezményt hirdették, hogy a társasutazás tagjai ingyen belépő-jegyet kapnak az Angol Parkba. Hát ez tényleg óriási, hogy ne mondjam grándiózus csoda, hogy kibírja az impresszárió, hiszen egy belépő-jegy az Angol Parkba 30 fillérbe, illetve 9 lejbe kerül.

Tehát most összegezzük: Vasuti-jegy 498 lej, az igazolvány 190 lej, Angol Parkba belépő-jegy 9 lej, összesen tehát 697 lejbe kerül az egész és a vállalkozó inkább 1000 lejt.

Igaz, hogy a vállalkozónak még vannak költségei, többek között a reklám, de ha tényleg olyan sokan jelentkeztek volna, mint amennyire számítottak, akkor bombauzlet lett volna. Így azonban csak kis krajzler-üzlet lett belőle. Azért még mindég kifizetődött neki, különösen a „Kleine Fische sind gute Fische“ elv alapján.

A közönségnek azonban nem fizetődött ki, mert ami így 1200 lejbe került, azt ha egyedül utazik akárki 917 lejből kiállithatta volna. S ha még ehhez hozzászámítjuk a társasutazás összes „előnyeit“, azonnal kitűnik, hogy az járt jól, aki nem ült fel a hangzatos reklámnak és egyedül indult utnak. Mert mit jelent egy ilyen társasutazás? Mindennek előtt lekötöttséget. Az utas korlátozva van szabad mozgásában, kötve van ahhoz a társasághoz, akikkel egyébként semmi néven nevezendő kapcsolat nincs.

Lesznek, akik ellenérvnek az utlevélkérdést fogják felhozni. Megnyugtathatom azokat, hogy itt is személynyesztés történt a kollektív utlevéllel, mert ezalkalommal is az összes szükséges iratokat mellékelni kellett. Ezeknek az iratoknak a birtokában pedig az aradi rendőrkvesztura szó nélkül 24 óra alatt kiadta volna az egyénenkénti utlevelet is.

Ez tehát a bánáti zarándoklat igaz története. Ez alkalommal a színészek impresszáriója volt a „művész“. Mert valljuk be „művészet“ kellett ahhoz, hogy megakvirálja a társasutazás tagjait, akiknek a kényelmetlenségeket leszámítva többbe került ez a kis utazás, mintha külön-külön indultak volna utnak.

F. Gy.

Popoviciu pénzügyminiszter hazaérkezé- téig felfüggesztették a pénzügygárda tagjainak kinevezését.

Az aradmegyei adóellenőrök még ebben az évben nem kap-
ták meg a nekik járó utiállományokat. — Amikor az állam
adós marad a tisztviselőjének.

Az Erdélyi Élet volt az első sajtó orga-
num, amelyik rámutatott arra a tülekedésre,
ami Bucarestben folyik a most felállítandó
finanCGárda kinevezései körül. Ezrével érkez-
tek a pénzügyminiszteriumhoz a kérvények
és a kijárók tömegei igyekeztek eredménye-
ket elérni. Az elmúlt héten Florescu tábor-
nok elnöklete alatt összeült az a bizottság is,
amelyik a kinevezések felett lett volna hivatva
dönteni. A napokban azonban váratlan fordú-
lat következett be. Eredetileg úgy tervezték,
hogy a kinevezések még augusztus havában megtörténnek
és szeptember elsejével megkezdí működését a pénzügygárda.
Ujabb intézkedések következtében ez a terv halasztást szen-
vedett. A bizottság egyelőre csak abból a szempontból vizs-
gálta felül a kérvényeket, hogy a pályázók megfelelnek-e a
törvényes követelményeknek és benyújtották-e az előírtas
aktákat. Azokat a kérvényeket, amelyek nem voltak szabály-
szerűen felszerelve és a pályázók nem feleltek meg a tör-
vényes követelményeknek, visszautasították. Már Aradra is
számos ilyen kérvény érkezett vissza és ezeknek tulajdono-
sai végleg elvesztették esélyeiket arra, hogy a gárdába be-
kerülhessenek. A többi pályázatot összegyűjtötték Bucaresti-
ben, a végleges elintézést azonban felfüggesztették Popovi-
ciu pénzügyminiszter visszatéréig, aki szeptember 15-ike kö-
rül fejezi be szabadságát és veszi át ismét hivatala vezetését.
Ezek szerint a pénzügygárda kinevezései csak szeptember má-
sodik felében fognak megtörténni és október előtt nem kezdí
meg működését.

* * *

Tudvalevőleg az egyes vidéki adóhivatalok felelősség-
teljes ellenőrzését a pénzügyi ellenőrök végzik, akik állan-
dóan faluról-falura járnak és ott felülvizsgálják, hogy a hi-
vatalos szervek mennyiben teljesítik követeléseiket. Az ellen-
őrök azonban személyileg és anyagilag felelősek mindazért
ami kerületeikben történik. És mindezért a munkáért havi
5000 lej fizetést kapnak, amiből azonban kaució címen min-
den hónapban levonnak 500 lejt. Az ellenőröknek, akik a
hónap legnagyobb részét uton töltik havi 1500 lej utiállta-
lányt fizet az állam. Minden vitán felül áll, hogy ez az összeg
még a kevésnél is kevesebb. És még ezt a pénzt is csak a
legnagyobb nehézségek és küzdelem árán kapják meg. Eb-

ben az esztendőben még egyetlen bani utiáltalányt nem kaptak még meg az ellenőrök, akiknek máris 12000 lejjel adós ezen a cimen az állam. Ez az elbánás érthető elkese-redést keltett a pénzügyi ellenőrök között, akik kénytelenek sok esetben adósságba verni magukat, hogy hivatali köteles-ségüknek eleget tegyenek és ugyanakkor még azt a pénzt sem fizetik ki nekik ami jár, de lelkiismeretesen behajtják az adókönnlevőségeket, az állam pedig adós marad nekik. Ezt mindennek lehet nevezni, csak igazságos eljárásnak nem.

Az „Erdélyi Élet“ akciója : **Állandó nemzetközi minta- vásárt Aradnak !**

Az „Erdélyi Élet“ mindig és mindenkor a köz-érdeknek hathatós védelmezője volt. A közelmultban pedig amikor láttuk, hogy a szinte elviselhetetlenül súlyos gazdasági válság és egyeseknek közönye a végpusztulás felé sodorja

Arad egykor fejlett iparát és kereskedelmét, a huszonnegyedik órában elhatároztuk, hogy felrúzzuk téli álmából azokat, akik hivatottak volnának valamit tenni a város érdekében és akciót indítottunk Arad kereskedelmének és iparának megmentéséért.

Állandó nemzetközi mintavásárt Aradnak !

Ezt a jelmondatot irtuk fel lapunk egyik hasábjának élére és rámutattunk arra, hogy milyen felmérhetetlen perspektíva nyílna meg Arad előtt, ha ez a terv megvalósulhatna. Új életet hozna városunk közgazdaságának vérkeringésébe.

Megszólaltattuk lapunk hasábjain *Domán Sándort*, az Aradi Kereskedők Testületének nagy koncepcióju elnökét és *Reinhardt Gyulát*, az aradi iparosok agilis és köztiszteletben álló vezérét, akik örömmel hallották tervünket és nyilatkozataikban rámutattak arra, hogy az „Erdélyi Élet“ akciója esetén városunk fellendülését eredményezné.

A város közgazdasági körei nagy helyesléssel fogadták ezt a tervet és a szerkesztőségünk címére érkező levelek annak tanubizonyságai, hogy a nagyközönség is türelmetlenül várja azt, hogy az illetékesek lépjenek a tettek mezejére, mert elérkezett a cselekvés tizenkettedik órája.

Több oldalról felmerült az aggodalom: nem állanak a megfelelő anyagi eszközök rendelkezésére. Erre vonatkozólag csak az lehet a válaszuk, hogy nem szabad visszariadni az áldozatoktól sem, mert a terv megvalósítása esetén bőségesen visszatérülne minden befektetés.

Az „Erdélyi Élet“ egyik olvasója hozzánk intézett levelében életrevaló tervvel állott elő. A levelet egyébként alább közöljük:

TEK. SZERKESZTŐSÉG!

Öszinte örömmel és nagy érdeklődéssel olvasom az Önök által kezdeményezett akciójáról megjelenő cikkeket. Ezt a kitünő alkalmat most meg kellene ragadják az illetékesek és itt volna az ideje annak, hogy akcióba lépjenek. A terv megvalósítására a legmegfelelőbb forma egy altruista részvénytársaság összehozása volna. Altruista részvénytársaság alatt azt értem, hogy maximálva lenne az osztalékrészesedés, mondjuk 5-6 százalékban. Több milliót össze lehetne hozni és ebből a pénzből meglehetne szervezni a vásárt és ebből a pénzből lehetne a szükséges pavilonokat felépíteni. Nagyobb összeget kellene lejegyezzen a felállítandó altruista részvénytársaság alaptőkéjéből a Kereskedelmi és Iparkamara, a Lloyd Klub, a Mezőgazdasági Kamara, a Kereskedők Testülete, az Ipartestületek és természetesen a város és a vármegye. A nagyobb vállalatok, bankok is kivennék a részvényjegyzésből részüket, hisz nekik is érdekük, hogy megmentjük Arad pusztuló iparát és kereskedelmét.

Nem ismerem az anyagi jövedelmi forrásokat az ilyen városoknál, de úgy képelem, hogy a kiállítók a helyekért olyan összegeket fizetnek, amiből már megfelelő jövedelme lenne ennek az intézménynek. A vásár területén elhelyezett reklámokból is tekintélyes summa folyna be. Ezenkívül vásárigazolványokat is kiadna az intézmény, amiből szintén megfelelő jövedelem származnék. Ezen vásárigazolványokkal kapcsolatban természetesen utazási és vizum kedvezményeket kellene természetben nyújtani.

Még valamit. A Kereskedelmi és Iparkamarák igen tekintélyes összeget vonnak el a kereskedőktől és iparosoktól adó fejében. Nem becsülöm alá a Kamarák mai tevékenységét, de nem titkolom el azt sem, hogy nem mindenben kielégítő. Azok a nehéz százezrek és milliók, amelyek a Kamarák fenntartása címén a kereskedők és iparosok kinlódásaiból szerzett pénzeiből gyűlnek össze, ugyancsak ennek a két osztálynak a javára kell, hogy fordíttassanak. Ugy gondolom tehát, elsősorban az aradi Kereskedelmi és Iparkamara és a Kamarák Uniója elé kell vinni az „Erdélyi Élet“ által felszínre hozott tervet és nyomatékos támogatást kell kérni az említett altruista részvénytársaság összehozására.

Fogadja Szerkesztő Ur stb.

Az „Erdélyi Élet“ egy kiskereskedő olvasója.

A fenti levél írója igen súlyos igazságokat állapít meg és az abban foglaltakat nagyrészt magunkévá kell tegyük mi is. A levélben ajánlott módon ha nem is könnyen, de összehozható lenne az a pénz, ami ennek a tervnek megvalósítására szükséges. Hisszük, hogy mindazok, akiknek módjában áll, kinyitják Wertheim-szekerényüket, mert eljutottunk odáig, hogy létkérdésről van szó.

Szeptember első felében összeül a kamara vezetősége. Tessék ezt a tervet oda vinni és részletes tárgyalás alá venni, mert ma már nemcsak minden kereskedőnek és iparos-

nak, hanem az egész város közvéleményének óhaja:

Állandó nemzetközi mintavásárt Aradnak!

A közgazdasági élet kimagasló egyéniségeit sorra szólaltatjuk meg ezzel a kérdéssel kapcsolatban. Ezzel egyidejűleg azonban

lapunk hasábjait olvasóközönségünk rendelkezésére bocsájtjuk és minden szerkesztőségünkhöz érkező hozzászólásnak készséggel adunk helyt.

Az „Erdélyi Élet“ ankétjának mostani hozzászólásai a következő:

Kerpel Izsó nyilatkozata.

Felkerestük *Kerpel* Izsó ismert aradi könyvkereskedőt, aki a következő nyilatkozatot tette:

— Nagy örömmel olvastam az „Erdélyi Élet“ által kezdeményezett akcióról megjelent cikkeket, mert tényleg olyan szükség van már a mai rossz viszonyok következtében teljesen ellanyhult, hogy ne mondjam teljesen leállított forgalom előmozdítására, hogy a tettekkel már nem lehet tovább várni. Az a szomorú, hogy az illetékes körök nem sokat törődnek az idegenforgalom fokozásával, pedig csak ez lenne az egyetlen orvosság.

— Mindenütt az egész világon előtérben áll a törekvés: fokozni az idegenforgalmat. Ausztria, Olaszország és Magyarország fele jövedelme az okos idegenforgalmi politika következménye. Nem szabad eltespedni, hanem mindent el kell követni ennek a célnak az érdekében. Idegenforgalmi propagandát kellene csinálni. Ennek azonban egyik legnagyobb akadálya, hogy ne mondjam zártémája az az 500 lejes tartózkodási illeték, amit minden idegennek fizetni kell. Ez sehohol sincsen meg az egész világon és mégsem tettek eddig lépéseket az illetékesek, hogy ezt a súlyos károkat okozó rendelkezést megszüntessék. Itt lenne az ideje, hogy a kamara és a város interveniáljon ezért Bukarestbe. Mert mi ma a helyzet? Az idegenek elkerülik Romániát és csak az jön ide, akinek muszáj jönni. De ha ezt megszüntetik, okos propagandával felkeltik a külföld érdeklődését és főképpen, ha van valami, amiért érdemes jönni, akkor egészen bizonyos, hogy jönni fognak az idegenek.

— Egy nagyszabású mintavásár és kiállítás kitünő alkalom lenne az idegenforgalom fokozására. Éppen ezért ezt

a kérdést a Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Kereskedők Testülete lelkiismeretesen és energikusan kézbe kell vegye. A kereskedelmileg haldokló város minden tényezője össze kell fogjon. mert ellenkező esetben minden elsorvad. Rendszeres akcióval lehet eredményeket produkálni, érdekessé, vonzóvá, változatossá és új eredeti eszmék bevonásával a sablontól eltérően látványossággá lehet tenni az aradi kiállítást. A város rendszeres évi szubvenciót kellene erre a célra előirányozzon, mert a városnak is nagy érdeke, hogy Arad forgalma fokoztassék és akkor indirekt módon busásan visszatérülne az erre a célra fordított befektetés.

— Ha az első év áldozat is lesz, a boldogabb jövő érdekében nem zárkozhat el senki az elől. Érdemes ebből rendszert csinálni. Ma ott tartunk, hogy existenciális önvédelmi harcot folytatnak a kereskedők, a legtermészetesebb tehát, hogy minden segítő alkalmat meg kell ragadni, amikor friss vért lehet átömlesztetni a beteg, tespedő testbe.

— Fontos, hogy a sajtó is kapaszkodjon bele az akcióba. Ha minden tényező összefog, az eredmény nem maradhat el. Felszínre kell vetni a dolgot és nem szabad elaludni hagyni.

— Én a magam részéről mindent elfogok követni a cél érdekében és a kamara legközelebbi ülésén szóvá fogom tenni ezt a kérdést.

40 millió lei birságot róttak ki a temesmegyei malmosokra.

Az „Erdélyi Élet“ hozza először nyilvánosságra, hogy 84 malomtulajdonost forgalmiadó eltitkolással vádolnak. — A temesvári Prohászka malomban a vizsgálat mindent a legnagyobb rendben talált.

Az elmúlt év novemberében Rauchbauer ujszentannai malomtulajdonos feljelentést tett az aradi pénzügyi inspektorátuson és aradmegyei kollegáit forgalmiadó eltitkolással vádolta. És ezzel megindult a lavina. A pénzügyi hatóságok lefolytatták a vizsgálatot és több mint harminc millió lei birságot vetettek ki az aradmegyei malomtulajdonosokra. Az aradmegyei eset most megismétlődött Temes megyében, ahol hetekkel ezelőtt szintén megindult a vizsgálat, amit Taranu Victor pénzügyi vezérfelügyelő vezetése alatt a legnagyobb titokban folytattak le a pénzügyi hatóságok. Valamennyi temesmegyei malomnál felülvizsgálatot tartottak, amelynek szintén súlyos következménye volt: *84 malomtulajdonosnál megállapították a forgalmiadó eltitkolást és több mint 40 millió lei birságot róttak ki.*

Ez a hír szenzáció erejével fog hatni, mert a pénzügyi hatóságok mindent elkövettek, hogy a legnagyobb titokban tartsák mindaddig a vizsgálat eredményét, amíg a miniszter jóvá nem

hagyja a birságokat. Taranu vezérinspector a 84 temesmegyei malomtulajdonos birságjegyzőkönyveit tartalmazó hatalmas aktacsomaggal vasárnap délután Bukarestbe utazott, ahol személyesen tesz jelentést Teianu államtitkárnak, a temesmegyei malomtulajdonosok sokmilliós adóbirságáról. Feltétlenül megbízható helyről nyert információim szerint a temesvári Prohászka-féle malom nem szerepel a megbírságolt malomtulajdonosok között. Itt is lefolytatták a vizsgálatot, de megállapítást nyert, hogy a Bánátnak ez az egyik legtekintélyesebb vállalata minden tekintetben a legnagyobb pontossággal tett eleget adókötelezettségeinek és az utolsó másfél év alatt több mint 8 millió lejt fizetett forgalmiadó címén. A Prohászka-malom ellen már volt egy feljelentés, amelyben a denunciánsak adóeltitkolással vádolták a vállalatot, de egy hétig tartó vizsgálat után akkor is megállapítást nyert, hogy semmi néven nevezendő szabálytalanság nem történt és a vállalat mindég a legpontosabban fizette az adót.

A temesmegyei malomtulajdonosok sokmilliós adóbírsága ügyében, amit az „Erdélyi Élet“ hasábjain hozunk először nyilvánosságra az egész romániai sajtóban, még szenzációs fejlemények várhatók.

Ferenczy György.

Több aradi vállalat ellen érkezett adóeltitkolás miatt feljelentés az elmúlt napokban

Az utóbbi hetekben nagyon elszaporodtak az adó-denunciánsok az egész országban. Lapzárta után értesülünk, hogy a pénzügyigazgatósághoz a legutóbbi napokban több tekintélyes aradi vállalat ellen érkezett feljelentés. A vizsgálat csak ezután fog megkezdődni az újabb denunciaciók ügyében és addig az illetékesek a legnagyobb titokban tartják az egész ügyet.

AZ

„Erdélyi Élet“

minden száma szenzációs
tartalommal jelenik meg!

— **Mit szólnak majd a liberálisok, ha Maniu visszajön nyári szabadságáról ?**

Kohnt elütötte egy autó. A bentülők megállítják a kocsit, hogy segítsenek a kocsitton fekvő, összetépett ruhájú emberen. Mikor Kohn látja, hogy az autó visszafordul, rémülten fölugrik fektéből és rákiabál a sofőrre :

— Mi az, csak nem akar visszajönni ?

— **Helyes dolog-e molesztálni egy olyan panamistát, aki már évek óta panamázik ?**

Egy zsidó hitközségben volt egy hitközségi elnök, aki ebben a minőségében a hitközség rovására igen sokat keresett. Emiatt végül is lemondásra kényszerítették. A hitközségi elnök, miután lemondott, így szólt :

— A szamarak most csapnak, amikor már a hitközségnek is kezdem keresni.

Feltűnően olcsón fest, vegyileg tisztít

„**Igiena**“

mindenféle férfi, női és gyermekruhákat egészben, minden szétbontás nélkül.

Gyár : v. József főh. ut 12. — Üzlet : v. Forray és Rákóczi u. sarok.

Még mindig nem ismeri Ön a

gyogytejet ?
Ízletes, üdítő és
gyógyhatsu.

Egészségesnek üdülést, betegnek gyógyulást jelent.

Kérdezze meg orvosát.

Kapható minden jobb csemegeüzletben és tejsarnokban.

Vizonteladóknak a

SAYA Társaság

képviselőjénél, Str. Ghiba Birta
No. 30

**MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN**

HA NINCSEK - AKKOR VEGYEN !

Jégelőfizetéseket Reusz
cég bármikor felvesz.
Pontos szállítás.
Telefon 141.

Egészen röviden:

az
ERDÉLYI ÉLET

a legjobb, a legrégebb, a legmagyarabb, a legérdekesebb, a legmegbízhatóbb romániai magyarnyelvű riportlap! Olvassa és terjessze

AZ
**ARADI
KÖZLÖNY**

Erdély leg-
régibb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 8.

Telefon 532.

Telefon 532.

Legmodernebb műtőfelszerelés.
Röntgen, Quarz. — Diathermia.

Szines fényképek,

pastell-, aquarell- és olaj kivitelben. Portré, gyermek és interieur felvételek a nap bármely szakában, vasárnap is

Feszler Róbert

fotóművészeti szalonjában. Esti pillanatsfelvételek Nitraphot reflektorok mellett. A Consum részletcsoporthoz tagja. Tekintse meg a kirakatokat.

Arad, Bul. Reg. Maria 20.
Szabó Albert üvegházában.

Kül- és belföldi gyógy-
szer különlegességek

**VOJTEK
gyógyszertár**

==== Részletre készpénz áron vásárolható! ====

Mielőtt az őszi divatszükségletét beszerezné, okvetlen keresse fel

GOLDSTEIN LAJOS
divatáruházát,

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2,
ahol női és férfi divatszükségeit legolcsóbban beszerezheti.

Nem kell angol partiárut ügynöktől venni

**féláron kap
angol ujdonságot**

J. SCHUTZ-nál Arad, Str. Eminescu 2.
(v. Deák Ferenc-ucca)

**WEISZ LIPÓT
FOTOSZALONJA**

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben)

Gyermek-, portrait és interieur fel-
vételek a legszebb kiviteiben esz-
közlöttek.

**Házak vételét
és eladását közvetíti**

**Herzog
Sándor**

Str. Bratianu 15. (Weitzer-ucca)

Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvet-
lenül a kiadóhivatalhoz küldendőek vagy bármelyik hirdető iroda
utján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés-
oldalon 6 lei négyzetcm.-ként.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek 1000 lei,
nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Szent Imre évre

Budapestre és tovább utazók részére
jegyek és igazolványok

a Waggon-Lits Cook utazási világvállalat aradi
menetjegyirodájában, Minorita templommal szemben

Telefon : 6—57.

Butor részletre készpénz ár- ban kedvező feltételekkel Garai

ARAD, Piața Avram Iancu No. 10.

TIMIȘOARA, Fabrica P. Coronini No. 23.

**Ha kárpitos munkát
akar jól és olcsón**

forduljon
bizalommal

Wohlberger Sándor

kárpitoshoz Arad,
Str. Bratianu 21.
(Weitzer J.-ucca.)

**Muzsai
József**

ARAD,
színházzal szemben

ÖLTÖNY, TRENCH-
COATS, ULSTER

Legjobb- és legolcsóbb!

**Az aradi pénz-
intézetek**

ezuton értesíti igen tisztelt ügyfeleiket, hogy

pénztárai

a nyári beosztásnak megfelelően
f. évi szeptember hó 14-ig to-
vábbra is 8½ órától 1 óráig

lesznek nyitva.

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és asztalterítő,
sezlonátvevő, butorszövet,
brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és
ussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá-
szon, zefir, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL”

szőnyeg- és divatáruházban Arad, Bul. RegMaria 18.

Lovrov & Co. Arad.

Kiadja az Erdélyi Élet lapkiadó vállalat.